

inspiraci a předběžné použití také nově přeložený dotazník „Stavové škály disociace“ SSD (State Scale of Dissociation), která se zaměřuje na hodnocení disociace jako aktuálního stavu.

Klíčová slova: disociace, psychometrie, škála, česká verze.

Dissociative experiences and their psychometric measurements: “Dissociative Experiences Scale” and “State Scale of Dissociation”

The theory of dissociation was introduced by Pierre Janet as a disturbance of the system of associations due to the conflicting traumatic or stressful experiences with subsequent manifestations of psychopathological symptoms. Dissociative symptoms represent continuum of symptoms in healthy population and manifesting also with severe symptoms in several mental disorders such as Dissociative Disorders. Several questionnaires have been published to assess or diagnose dissociative symptoms, for example Dissociative Experience Scale (DES) and Somatic Dissociation Questionnaire (SDQ-20) which enable to assess dissociative symptoms over a longer period of time, have been currently commonly used under our circumstances. So far, no psychometric tool has been available for evaluating the momentary state of dissociation as a reactive response to an actual stressful event. In this article, we present the Czech validated version of “Dissociative Experiences Scale” and for inspiration and preliminary use also non-validated Czech version of “State Scale of Dissociation” (SSD), which focuses on the evaluation of dissociation as a momentary state.

Key words: dissociation, actual state, assessment scale, Czech version.

Úvod

Disociativní stavy se staly centrem zájmu již v 19. století, kdy se neurolog Jean-Martin Charcot a jeho spolupracovník Pierre Janet začali v pařížské nemocnici La Salpêtrière zabývat studiem hysterie. Charcot nejprve popsal hysterii jako neurologické onemocnění. Janet a později také Breuer a Freud pak zdůrazňovali také psychologické trauma jako etiologický faktor při vzniku hysterie, který vede k narušení stavu kvality bdělého vědomí, podobně jako tomu je ve stavu hypnózy (1, 2).

Za zakladatele teorie disociace je považován především Pierre Janet, který své klinické poznatky o disociaci zveřejnil v knize nazvané „Psychologické

automatismy“, která byla publikována v roce 1889 (3). Janet popsal proces disociace jako narušení přirozené kontinuity asociačního systému, která může vést ke vzniku sekundárního vědomí, jenž nazval podvědomou utkvělou představou („fixní ideou“ – *idée fixe*), která ve svém dalším působení může vést k projevu psychopatologických symptomů (4, 5). Později Breuer a Freud (1893) ve svém pojednání o hysterii navázali na Janetovu teorii disociace a popsali disociaci jako změněný stav vědomí („hypnoidní stav“ – stav mysli podobný hypnóze), kdy se vzpomínky na traumatickou nebo stresující událost dostanou pod práh vědomí (na jeho „subliminální“ úroveň) a nedochází k jejich asociačnímu propojení s dominantním